

मर्त्त UNĀDIS. 3, 117. n. *Kenntniß, Wissen* (ज्ञान) UḡġVAL. *Art, Weise* (प्रकार) UNĀDIK. im ÇKDr.

मर्त्तेननेश्चर m. N. pr. des Vaters des 8ten Arhant's der gegenwärtigen Avasarpinī H. 36. Auffallende aber sicher stehende Form für मर्त्तेन^०; मर्त्त = पूज्य Schol.

मर्त्तेसाण m. N. pr. eines Mannes Inschr. in Journ. of the Am. Or. S. 6, 344, 5.

1. **मर्त्तस्वत्** (von 1. मर्त्त) adj. *ergötzlich, erfreuend*: Soma RV. 10, 130, 4. मर्त्तस्वत्तं मर्त्तरं मोदयाथ: AV. 4, 23, 6. मर्त्ता: VS. 21, 42. पवित्र TBa. 3, 12, 2, 4.

2. **मर्त्तस्वत्** (von 3. मर्त्त) 1) adj. *gross, mächtig* KHĀND. Up. 3, 13, 5. ĠĀBĀLOP. in Ind. St. 2, 99, N. 1. यत्किंच लोके भगवन्मर्त्तस्वदेज्ञःमर्त्तस्वद्वलवत्तमावत् BHĀG. P. 2, 6, 44. = तेजस्वत्, तेजोयुक्त Schol. — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP. 387. BHĀG. P. 9, 12, 7.

मर्त्ता adj. so v. a. मर्त्त; von diesem Stamme nur acc. sg. मर्त्ताम् RV. 2, 11, 9. 22, 1. 3, 2, 3. शंसा मर्त्तामिन्द्रम् 49, 1. 4, 17, 8. 6, 29, 1. घातृवम् 7, 2. अत्रिम् 17, 5. रयिम् 9, 40, 3. 63, 1. 10, 80, 7. Am Anfange eines comp. erscheint sowohl in der älteren, als auch in der späteren Sprache regelmässig मर्त्ता und nicht मर्त्त, wenn das comp. als die Verbindung eines adj. mit seinem subst. oder eines adv. (*sehr, in hohem Grade*) mit seinem adj. aufzufassen ist, P. 2, 1, 61. Vop. 6, 10. मर्त्तविर् *grosse Feindschaft* Spr. 1620. मर्त्ताग्रिव (s. bes.) *einen langen Hals habend*, मर्त्ताघोर (s. bes.) *sehr furchtbar*.

मर्त्ताकङ्कर (म^० + क^०) *eine best. hohe Zahl* (bei den Buddhisten) VJUTP. 183.

मर्त्ताकच्छ (म^० + क^० Ufer) m. 1) *das Meer* H. c. 163 (wo मर्त्ताकच्छो दादेो zu lesen ist). MED. KH. 6. HĀR. 36. — 2) *der Gott des Meeres*, Vāruṇa MED. — 3) *Berg* ÇĀNDAR. im ÇKDr.

मर्त्ताकण्टकिनी (म^० + क^०) f. *Cactus indicus* ROXB. ÇĀNDAR. im ÇKDr.

मर्त्ताकथक्चक्र (मर्त्ता + चक्र) n. Bez. eines best. magischen Diagramms Verz. d. Oxf. H. 88, b, 3. Vgl. चक्रकथक्चक्र a, 35. 93, a, 32. 93, b, 42. 96, b.

मर्त्ताकन्द (म^० + कन्द) m. N. verschiedener Knollengewächse: *Knoblauch* AK. 2, 4, 5, 14. H. 1187. = राजालुकि HĀR. 101. = मूलक ÇĀNDAR. im ÇKDr. = चाणक्यमूलक, रक्तलघुन und राजपलाण्डु RĪĠAN. ebend. मर्त्ताकन्द im Prākṛit DhūRTAS. in LA. 78, 1.

मर्त्ताकन्य (म^० + कन्या) m. N. pr. eines Mannes, pl. *seine Nachkommen* PRAVARĀDHJ. in Verz. d. B. H. 37, 5 v. u.

मर्त्ताकपाल (म^० + क^०) m. N. pr. eines Rākshasa R. 3, 29, 32. eines Wesens im Gefolge des Çiva Vjāpi beim Schol. zu H. 210.

मर्त्ताकपि (म^० + क^०) m. N. pr. eines Fürsten HARIV. 5333. eines Wesens im Gefolge Çiva's Vjāpi beim Schol. zu H. 210. eine der 34 Incarnationen Buddha's ders. beim Schol. zu H. 233. ĠĀTAKAMĀLĪ 88.

मर्त्ताकपित्त (म^० + क^०) m. *Aegle Marmelos* CORR. (s. बिल्व) TRIK. 2, 4, 11. RATNAM. 6.

मर्त्ताकपिलपञ्चरात्र (म^० - क^० + प^०) n. Titel einer Schrift Verz. d. Oxf. H. 341, a, 37.

मर्त्ताकपोत (म^० + क^०) m. *eine best. Schlangenart* SUÇA. 2, 283, 7.

मर्त्ताकपोल (म^० + क^०) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Çiva's V. Theil.

Vjāpi beim Schol. zu H. 210.

मर्त्ताकम्बु (म^० + क^०) adj. *starknackig*: Çiva MBH. 13, 1200.

मर्त्ताकर adj. = मर्त्तो मर्त्त्या वा कर्: P. 6, 3, 46. VāRTT. 1. Vop. 6, 10. m. N. pr. eines Buddha LALIT. ed. Calc. 3, 10; da FOUCAUX (7, N. 2) nach der tibetischen Uebersetzung im Sanskrit मर्त्तारिम् erwartet hätte, so folgt, dass die Tibeter कर् in der Bed. von *Strahl* gefasst haben.

मर्त्ताकरञ्ज (म^० + क^०) m. *eine Art Karaṅga* (काकघ्नी u. s. w.) RĪĠAN. im ÇKDr.

मर्त्ताकरम् (म^० + क^०) *eine best. hohe Zahl* (bei den Buddhisten) VJUTP. 183.

मर्त्ताकरम्भ (म^० + क^०) m. *eine best. Giftpflanze* SUÇA. 2, 231, 16.

मर्त्ताकरुण (म^० + करुणा) adj. *überaus mitleidig*; davon nom. abstr. ँता f. AÇOKĀVAD. 31.

मर्त्ताकरुणायुडरीक (म^० + क^०) n. Titel eines buddhistischen Sūtra VJUTP. 41. BURN. Intr. 71. fg.

मर्त्ताकरुणाचन्द्रि (von म^० - क - चन्द्र) m. N. pr. eines Bodhisattva LALIT. ed. Calc. 2, 14. मर्त्ताकरुणाचन्द्रि FOUCAUX.

मर्त्ताकर्काह (म^० + क^०) m. *eine best. Pflanze* VJUTP. 143.

मर्त्ताकर्णी (म^० + 1. कर्णी) 1) adj. *grossohrig*, Beiw. Çiva's MBH. 12, 10350. 13, 1200. — 2) m. N. pr. eines Schlangendāmons HARIV. 229. — 3) f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's MBH. 9, 2644.

मर्त्ताकर्णी (wie eben) m. N. pr. eines Mannes MBH. 1, 7478.

मर्त्ताकर्णिकार (म^० + क^०) m. *Cathartocarpus* (Cassia) fistula RĪĠAN. im ÇKDr.

1. **मर्त्ताकर्मन्** (म^० + क^०) n. *ein grosses Werk* AIR. Ba. 8, 23.

2. **मर्त्ताकर्मन्** (wie eben) adj. *grosse Werke vollbringend*: Çiva MBH. 13, 1147.

मर्त्ताकला (म^० + क^०) f. *Neumondsnacht* Verz. d. Oxf. H. 287, b, No. 679. AS. RES. 3, 238.

मर्त्ताकलोप m. pl. N. einer Schule MÜLLER, SL. 373. — Vgl. मर्त्ताकलोप.

मर्त्ताकल्प (म^० + क^०) m. *ein grosser Kalpa, eine grosse Weltperiode* MBH. 13, 5281. BHĀG. P. 7, 13, 69. 8, 24, 11. पात्र VP. 23. MĀRK. P. 46, 43 (BHĀG. P. 2, 10, 47. 3, 11, 35 einfach कल्प genannt). Bei den Buddhisten VJUTP. 190. Z. f. d. K. d. M. 4, 502. KÖPPEN 1, 267. fgg. Als Beiw. Çiva's MBH. 13, 1239 (= दिव्यभूषण Schol.). पञ्च^० als Beiw. Viśṇu's MBH. 12, 12864. पञ्च मर्त्ताकल्पाः सौर्शाक्तगाणेशैववैष्णवागमाः । तत्प्रतिपद्य (voc.) NĪLAK.

मर्त्ताकल्याण (म^० + क^०) n. *eine best. Mixtur* SUÇA. 2, 344, 5. — Vgl. कल्याणक.

मर्त्ताकवि (म^० + क^०) m. *ein grosser —, ein klassischer Dichter* (wie Kālidāsa, Māgha, Bhāravi, Çriharsha) Ind. St. 8, 193. fg. 342. 425. Z. f. d. K. d. M. 3, 301. MUIR, ST. 2, 36. Boin. Çukra's HALL 18. — Vgl. मर्त्ताकाव्य.

मर्त्ताकत्यापन (म^० + का^०) m. N. pr. eines Schülers Buddha's LALIT. ed. Calc. 1, 14. Lot. de la b. l. 1. HIouen-Tsang 2, 181. SCHIEFNER, Lebensb. 299 (69). Ind. St. 3, 176. 5, 93.

मर्त्ताकात (म^० . कात्) 1) m. Boin. Çiva's (der überaus Liebliche) H. c. 44. Vielleicht fehlerhaft für मर्त्ताकाल. — 2) f. मा die Erde ÇĀNDAR.